

Utvärdering av 2025 års arbete med RAS för gammel dansk hönsehund

AVEL

Under 2025 registrerades det ingen GDH-kull i Sverige, vilket är ovanligt. Avelsrådet har kännedom om två tikar som under året var till två olika hanar för parning, men av okända anledningar föddes det inga valpar efter dessa parningar/parningsförsök. De föregående fem åren registrerades det totalt 122 hundar av rasen i SKK (Svenska Kennelklubben). Av dessa var åtta stycken import. Det ger ett genomsnitt på 22,8 svenskfödda/registrerade valpar per år i Sverige under perioden. Inavelsgraden för dessa valpar var 2,24% beräknat på fem generationer (1,9-, 2,5-, 1,7-, 3,7- och 1,4%) . Detta får anses vara godkänt i vår numerärt lilla ras, även om det ultimata naturligtvis vore att den var 0.

Avelsrådet vill gärna göra alla uppmärksamma på att vid avel inte enbart titta på inavelsgraden i den individuella parningen (även om den är viktig!) utan att också ta hänsyn till de planerade valparnas släktskap med den övriga populationen i Sverige, men också i övriga Norden. Optimalt är att valparna som föds i de svenska kullarna nu, i framtiden skall kunna vara potentiella avelspartners till varandra, utan att inavelsgraden blir för hög.

Det är av naturliga orsaker inte alltid möjligt för en uppfödare att välja sin avelstik utifrån vilka linjer/individer som redan finns i Sverige, men när det kommer till val av avelshane, så bör man vara väldigt uppmärksam på att han (och hans anor) kommer att tillföra så mycket nytt blod som möjligt till den svenska genpoolen och inte öka släktskapet inom rasen mer än absolut nödvändigt. Att, till exempel, åka till Danmark för att para sin tik med en hanhund vars bror eller far redan har avkommor, eller många andra nära släktingar, i Sverige är inte det bästa valet med hänsyn till den genetiska variationen i den svenska populationen. Detta oavsett hur låg inavelsgraden i den aktuella parningen är.

HÄLSA

HD:

Enligt Svenska Kennelklubbens Avelsdata så har sju hundar HD-röntgats under 2025. Sex av dessa var kullsyskon, födda i början av 2024 (alltså drygt ett år vid röntgentillfället). Den sjunde hunden är en svenskfödd tik från 2023.

Resultatet för dessa hundar var som följer; en hund med A (A+A), en med B (B+A), tre med C (en B+C, två C+C) och slutningen en hund med D+D.

Ögon:

Enligt Svenska Kennelklubbens Avelsdata så har ingen GDH ögonlysts under 2025. Att inga hundar blivit ögonlysta är inte märkligt, då vi idag kan DNA-testa för den ögonsjukdom, PRA (Progressiv Retinal Atrofi), som finns i vår ras. Kontakt har tagits med SKK för att få veta hur vi skall gå tillväga för att få vårt DNA-test godkänd, så att samtliga resultat kan registreras och vi i framtiden kan få ett hälsoprogram för sjukdomen (ett mål i utkastet till nya RAS).

Tilläggs kan också att vi, enligt ett styrelsebeslut, från och med 2023 kräver att båda föräldrarna skall ha känd PRA-status för att kullen skall kunna förmedlas genom klubbens valphänvisning (gäller både från hemsida och valpförmedlare). Också enligt ett styrelsebeslut, men från 2025, så ska detta även gälla för hanhundarna som anmäls till vår planerade hanhundslista.

Avelsrådet känner till PRA-statusen för samtliga föräldrar till de kullar som registrerats i Sverige under de senaste fem åren. Ingen av valparna efter dessa kombinationer kommer att kunna utveckla sjukdomen, men de kan vara anlagsbärare och det är därför extra viktigt att de, och deras eventuella avelspartners, blir DNA-testade för PRA innan parning. Detta så att man inte riskerar att para en hund som är anlagsbärare med en hund som har PRA, eller också är anlagsbärare, då man riskerar att valparna får PRA och blir blinda när de blir äldre.

Vi vill också påminna uppfödare av rasen om att det är möjligt att DNA-testa hela- eller delar av en valpkull även innan hundarna är registrerade/id-märkta om man själv vill veta valparnas status och inte kan/vill vänta tills de är registrerade och id-märkta. Detta kan göras till rabatterat pris. Styrelsen och avelsrådet vill verkligen rekommendera att man utnyttjar sig av denna möjlighet om man har en kull där valparna kan vara antingen fria eller anlagsbärare. I synnerhet om man vet att en eller flera av valpköparna (eller uppfödaren själv om denne behåller en valp!) önskar att använda sin hund i avel när den blir vuxen så är detta en god idé. Då har man möjlighet att välja en valp med de egenskaper man önskar och som dessutom är PRA-fri. Detta är till en enorm hjälp för att stoppa spridningen av PRA-anlaget i rasen och öka antalet möjliga avelskombinationer i framtiden, då vi får fler fritestade avelshundar. Valpar testade utan att vara id-märkta måste sedan testas igen, när de blivit märkta, för att få en officiell PRA-status. Att helt utesluta anlagsbärare från avel är en omöjlighet på grund av rasens lilla population, men vi måste göra allt som är möjligt för att minska spridningen av sjukdomen, utan att för den skull negativt påverka övrig hälsa, mentalitet, exteriör eller bruksegenskaper. Som bekant får en anlagsbärare aldrig paras med en annan anlagsbärare då detta kan ge valpar som, när de blir äldre, riskerar att bli blinda.

Avelsrådet anser att det även fortsättningsvis är viktigt att skriva i vår medlemstidning och på hemsidan om sjukdomen, DNA-testet, arvs gången samt om möjligheten att DNA-testa sin hund. Detta för att klubbens medlemmar skall ha all relevant och aktuell information i frågan. Framförallt så att vi inte riskerar att man i okunskap parar två otestade hundar, som båda kan vara anlagsbärare, och därmed statistiskt sett kommer att avla avkomma med PRA anlaget i dubbel uppsättning (dvs, valpar som troligtvis kommer att bli blinda som äldre).

Kongenital Myastheni:

Sjukdomen anses idag vara utrotad ur rasen i samtliga länder där den förekommer, men möjlighet att DNA-testa och få resultatet registrerat hos SKK finns fortfarande.

BRUKSEGENSKAPER

Tre individer har startats på jaktprov under året (fält och skog). Två av hundarna har startats i öppenklass och en i elitklass. Av hundarna i öppenklass har den ena (på två gjorda starter) tilldelats ett andrapris på fält. Den andra har inte uppnått premiering. Hunden i elitklass har startats två gånger och erhållit ett andrapris och ett förstapris. Förstapriset utlöste titeln svensk jaktchampion (SE JCH). Detta innebär att vi alla kan fira att rasen fått sin första svenska jaktchampion! Stort grattis till Simsalas Balik med ägaren Jens Lackman!

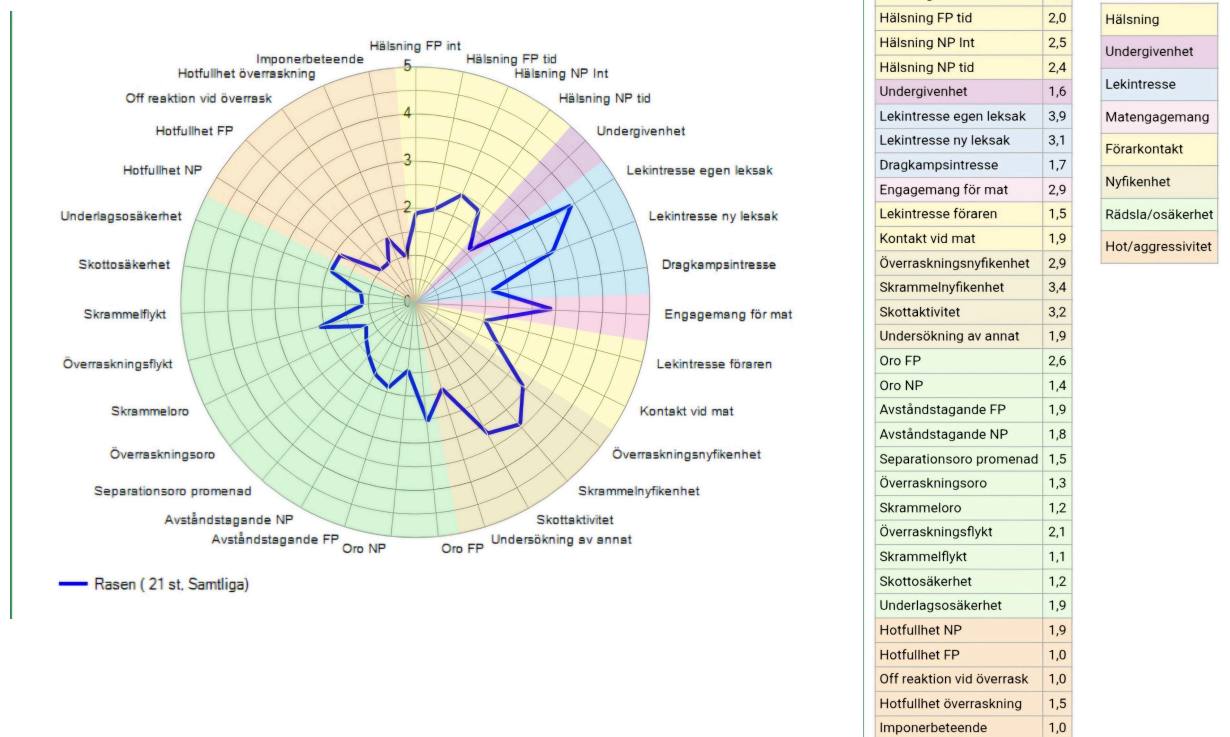
När man ser på resultaten för de hundar som startat på jaktprov under 2025, och tidigare år, så kan vi konstatera att nästan alla hundar, oavsett vilken uppfödare de kommer från, har en påfallande hög andel starter som leder till premiering. Detta gäller både för de hundar vilkas ägare har sin första fågelhund och de som tränas/förs av garvade fågelhundsägare. Detta är otroligt glädjande och vittnar om att vi förvaltar rasens jaktegenskaper på ett korrekt sätt.

Totalt 25 starter på viltspårprov har gjorts av 11 olika GDH, varav 16 i klubbens regi. Dessa 25 starter resulterade i sju godkända anlagsspår, 12 förstapris-, fem andrapris- och ett tredjepris i öppenklass.

BPH (Beteende och Personlighetsbeskrivning Hund)

Under året har sex hundar genomfört BPH, samtliga med skott. En hunds beskrivning avbröts av testledaren på grund av hundens rädsla. Detta har inte skett förr, så det är inte en tendens vi ser i rasen. Hunden var 15 månader vid tillfället.

Eftersom vår ras är liten och antalet beskrivna hundar få, så får varje individs beskrivning stort inflytande på rasens totala resultat. Det samlade genomsnittet för rasens 21 beskrivna

hundar ser ut på detta vis;

I det förslag till uppdatering av RAS-dokumentet som har varit insänt till SKF, och som vi har fått tillbaka med deras synpunkter och förslag till ändringar som vi nu arbetar på, finns BPH med som en egen punkt vi skall arbeta med. Detta enligt önskemål från det möte om RAS som hölls vid klubbträffen 2023.

EXTERIÖR

Sammanlagt gjordes 39 starter på officiell utställning av rasen under året (en av starterna var en exteriörbedömning). Starterna gjordes av elva olika individer. Endast hundar bosatta i Sverige har räknats med i statistiken.

Det kan konstateras att bedömningen av en stor andel av de olika individerna skiljer sig en hel del mellan olika domare, mer än vad som normalt kan förväntas och skyllas på tycke och smak inom rasstandardens ramar. Detta beror säkerligen på att kunskapen om rasen och dess särdrag är väldigt varierande hos de olika domarna. Eftersom vi har en väldigt ovanlig ras som en stor del av domarna (framförallt de internationella) aldrig ens sett, bara läst standarden för, så är det nog tyvärr inte så mycket vi kan göra åt detta, mer än att utnyttja alla tillgängliga kanaler för att sprida kunskap och kännedom om rasen.

Det vi också kan göra är att försöka uppmuntra specialklubben att inbjuda domare som har god kunskap och vår ras och sedan ställa ut på dessa utställningar, samt på GDHK's egna, för att få en bedömning av domare med större raskunskap.

Sammanställt av GDH-klubbens avelsansvarige, e.u